



A emigración portuguesa e as correntes migratorias
internacionais (1855-1974). Síntese histórica.

A emigración de retorno nas pequenas cidades galegas.

A comunidade española no Uruguai e a causa da II República.

ESTUDIOS MIGRATORIOS





Edición patrocinada pola
Consellería de Cultura e Comunicación social
da Xunta de Galicia.

© Consello da Cultura Galega
Arquivo da Emigración Galega

Pazo de Raxoi, 2ª planta
Praza do Obradoiro
15705 Santiago de Compostela
Tel.: 981 56 90 20
Fax: 981 58 86 99
E-mail: conselho.cultura.galega@xunta.es

ISSN: 1136-0291
D.L.: C-2.000/1995
Imprime: GRÁFICAS ATV



Editores

María Xosé Rodríguez Galdo
Xosé Ramón Barreiro Fernández
Vicente Peña Saavedra
Abel Losada Álvarez

Secretaría Editorial

Pilar Freire Esparis

Consello Científico

Luis Alonso. *Universidade da Coruña*
Rafael Anes. *Universidade de Oviedo*
Joaquín Arango. *Universidade Complutense de Madrid*
Maria I. Baganha. *Universidade de Coimbra*

Anna Cabré. *Universitat Autònoma de Barcelona*
Pilar Caggio. *Universidade de Santiago de Compostela*
Fernando Devoto. *CEMLA, Buenos Aires*
Fausto Dopico. *Universidade de Santiago de Compostela*
Antonio Eiras Roel. *Universidade de Santiago de Compostela*
Antonio Maclas. *Universidade de La Laguna*
Jordi Maluquer de Motes. *Universitat Autònoma de Barcelona*
Jordi Nadal. *Universitat de Barcelona*

Vicente Pérez Moreda. *Universidade Complutense de Madrid*
David S. Reber. *Universidade Complutense de Madrid*
Nicolás Sánchez Albornoz. *New York University*
Blanca Sánchez Alonso. *Universidade San Pablo-CEU*
Georges Tapinos. *Instituto de Estudios Políticos, París*
Pilar de Torres. *Universidade de Santiago de Compostela*
Ramón Villares Paz. *Universidade de Santiago de Compostela*
Carlos Zubillaga. *Universidade de la República (Montevideo)*

ESTUDIOS MIGRATORIOS

ESTUDIOS

- 9-28 **M.^a Ioannis Benis Baganha:** *A emigración portuguesa e as correntes migratorias internacionais (1855-1974). Síntese histórica.*
29-52 **Román Rodríguez González:** *A emigración de retorno nas pequenas cidades galegas.*
53-90 **José Ramón Rodríguez Lago:** *A comunidade española no Uruguai e a causa da II República.*

ARTIGOS E NOTAS

- 93-112 **Antonio Abellán García e Dolores Puga González:** *Primo-mobilidade das xeracións de principios de século (1901-1930).*
113-138 **Eva Jiménez Juliá:** *Unha revisión crítica das teorías migratorias dende a perspectiva de xénero.*
139-176 **Miro Villar:** *Xervasio Paz Lestón (1898-1977), un poeta galego na emigración argentina.*
177-197 **M.^a Teresa García Domínguez:** *Aproximación ó estudio da emigración galega da "Costa da Morte" cara a Perú na segunda metade do século XX (1940-1970).*

TEXTOS E DOCUMENTOS

- 201-222 **Ignacio Cabano Vázquez:** *Frei Hernando Ojea (1543-1615). Un libro sobre Santiago escrito en Nova España por un galego.*
223-244 **X. R. Barreiro Fernández:** *Estatística migratoria dunha parroquia galega (San Salvador de Pazos, Ponteceso).*

247-265 RECENSIONES

N.º 5 / Xuño 1998



Con respecto ó contido, *Alborada* naceu para informar ós emigrantes na Arxentina dos sete concellos que forman o partido xudicial de Corcubión, e ós seus descendentes, sobre noticias comarcais de todo tipo: económicas, deportivas, culturais, con predominio dos ecos de sociedade, incluídos natalicios, vodas ou necrolóxicas. Desde o inicio abriu as súas páxinas a colaboracións literarias, a maioría de escritores da comarca ou con algún vínculo emocional ou temático. Son frecuentes os poemas de Eduardo Pondal, Gonzalo López Abente, Antón Zapata García, Xervasio Paz Lestón e outros poetas locais. Así mesmo, reproducíense poemas de Xoán Manuel Pintos, Alberto Camino, Rosalía de Castro, Manuel Curros Enríquez, Lamas Carvajal, Uxío Carré Alvarellos, Alfredo Brañas, Ramón Cabanillas, Victoriano Taibo, Lois Amado Carballo, Uxío Montes, Francisca Herrera Garrido, Alfonso Gayoso Frías –fundador e director da revista *Eufonía*–, José Conde, Xosé Sesto López, Emilio Pita, e contos de Labarta Pose, Roxelio Rivero ou “Cousas da vida” de Castelao. Entre os artigos destaca a conferencia “Eduardo Pondal. Alma, Sentimento e Libertá da Terra Galega”, que pronunciara na Arxentina o poeta Antón Zapata, Ramón Suárez Picallo asinaba, na sección “Estampa mariñeira”, crónicas ficcionais da realidade galega. Acolle tamén artigos de Ramón Villar Ponte e seu irmán Antón, Portela Valladares, Otero Pedrayo, Xesús Bal y Gay, Manuel Rodríguez López ou Eliseo Alonso, ademais de ilustradores como Castelao, Maside, Cebreiro, Bagartá, Cao, Vidales Tomé, Torres ou Camilo Díaz. Na década dos corenta a nómina agrándase coa afluencia de exiliados galegos e con textos enviados desde Galicia que, diante da censura franquista, só se podían publicar nas revistas da emigración. Ademais dos citados, agora escriben Eduardo Blanco-Amor, Lois Manteiga, Antón Alonso Ríos, Ánxel Sevillano, Manuel García Barros, Ramón Rey Baltar, Florencio Delgado Gurriarán, Xosé Conde, Avelino Díaz, Carballo Calero, Neira Vilas ou Rodolfo Prada, entre outros. Castelao continúa a se-lo autor máis reproducido, xunto a Cabanillas, pero tamén Rafael Dieste, García Lorca e outros moitos. Os sucesivos directores enchen boa parte dos artigos da publicación, que se completan con textos de Álvarez Blázquez, Fernando Cadaval (pseudónimo de Carballo Calero), Ricardo Flores, Bieito Cupeiro ou Rodolfo Alonso, por citarmos tan só os máis habituais. Con todo, a revista nas últimas décadas perdeu boa parte do seu interese literario, cinguíndose á usual información para os asociados. Nestes últimos anos *Alborada* está dirixida por Manuel Conde González.

A participación de Xervasio Paz Lestón nas actividades da Irmandade Galega non é tan importante. Para Palmás²² e Vilanova²³, despois da Guerra

22. PALMÁS, Ricardo: *A emigración galega na Arxentina*. Sada, Edicións do Castro, 1978.

23. VILANOVA RODRÍGUEZ, Alberto: *Los Gallegos en la Argentina*. Bos Aires, Ediciones Galicia, 1966, vol. II.